

Pestprotocol Van Maerlant

Inhoud

Wat is pesten?.....	3
Hoe wordt er gepest?.....	3
Pestprotocol.....	4
Uitgangspunten.....	4
Aanpak	4
De vijfsporenaanpak.....	5
Preventie.....	6
Stappenplan bij melding van pesten.....	6
Bijlagen	8
Bijlage 1 Contract.....	8
Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling.....	9
Bijlage 3 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest.....	10
Bijlage 4 Websites.....	11

Wat is pesten?

- Pesten gebeurt opzettelijk.
- Pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, materieel of mentaal).
- Bij pesten is altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen (fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer).
- Pesten gebeurt systematisch.
- Pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen.
- Pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor.

Hoe wordt er gepest?

Met woorden/beelden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen met bijnamen aanspreken gemene briefjes, mailtjes, sms'jes schrijven filmpjes van anderen op internet zetten
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen schoppen en slaan krabben en aan haren trekken wapens gebruiken
Achtervolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van feestjes bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken
Afpersing:	banden lek prikken, fiets beschadigen dwingen om geld of spullen af te geven het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Pestprotocol

Uitgangspunten

- Pestgedrag kan in alle groepen voorkomen. In alle groepen zal daarom extra aandacht worden besteed aan gedrag dat zou kunnen uitgroeien tot pestgedrag.
- We spreken over de gepeste(n) en de pesters.
- Of er sprake is van pesten wordt bepaald door de beleving van de gepeste.
- Pesten is op voorhand niet alleen beperkt tot kinderen.
- De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.
- We nemen elke melding van wie dan ook over pesten serieus en gaan hier professioneel mee om.

Aanpak

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

De vijfsporenaanpak

Deze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: de leerkrachten (en ander personeel), het gepeste kind, de pester, de klasgenoten en de ouders.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, de mentoren, de docenten en het ondersteunend personeel voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies is gebeurd.
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.
- Het aanbieden van deskundige hulp binnen school.

Het bieden van steun aan de pester

- Er wordt besproken wat pesten voor een ander betekent.
- Er wordt uitgezocht wat de eventuele achterliggende oorzaken van het pestgedrag zijn.
- De jongere wordt gewezen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.
- Er wordt besproken hoe het pestgedrag is om te bouwen naar het onderhouden van positieve relaties met anderen
- Er wordt (eventueel) een contract opgesteld dat door de pester ondertekend dient te worden (voor een voorbeeld zie bijlage 1)
- Het aanbieden van deskundige hulp binnen school.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners buiten school.

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school;

het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Preventie

De school besteedt structureel aandacht aan het thema pesten in alle groepen. Tijdens de leerlingbesprekingen informeren leerkrachten elkaar over kinderen die structureel gepest worden of pesten. Zij worden daar met name genoemd. We zijn alert op gedrag dat eventueel tot pestgedrag kan uitgroeien en we signaleren mogelijke pesters en gepesten. We spreken in de klas over verschillen in mensen, het anders mogen zijn, het voor elkaar opkomen, het elkaar helpen, enzovoorts.

Stappenplan bij melding van pesten

De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage 2 en 3.
2. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
3. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
4. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met de het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
5. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de teamleider.

De teamleider/de directie

1. De teamleider neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten, het klassenverband overstijgt.
2. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
  - a. confronteren (zie bijlage 4);
  - b. mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen;
  - c. helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
5. Hij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door een deskundige binnen school.
6. Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
7. Hij bespreekt de hulpverleningsmogelijkheden buiten school met de ouders.
8. Wanneer de pestende leerling niet positief reageert op de interventies, wordt hij/zij door de teamleider geschorst voor een dag. Daarna krijgt de pestende leerling een lange schorsing.
9. Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het pestgedrag liggen er geen perspectieven meer tot verandering. De school

kan en wil geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan schoolverwijdering.

10. De gesprekken met de leerlingen en de ouders voert de teamleider samen met de mentor van de betreffende leerling.

Het team

De vakdocenten en het ondersteunend personeel hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten.

Deskundige hulp binnen school

Binnen school kunnen waar nodig de coach (indien de betrokken leerlingen een coach hebben), de schoolmaatschappelijk deskundige, de schoolpsycholoog of de contactpersoon ondersteunen tijdens de verschillende fasen in het proces. Zij kunnen individuele begeleiding geven, inbreng hebben in mentorlessen, of ondersteunen tijdens gesprekken. In overleg tussen de mentor en de teamleider wordt bepaald of en in welke vorm deze hulp ingezet wordt.

Bijlagen

Bijlage 1 Contract

CONTRACT 'VEILIG IN SCHOOL'

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school. Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken.

- Ik behandel anderen zoals ik zelf behandeld wil worden
- Ik beoordeel iemand niet op schoolresultaten
- Ik mag een andere mening hebben
- Ik scheld of lach niemand uit
- Ik beoordeel iemand niet op uiterlijk
- Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen of roddelen
- Ik bemoei me niet met zaken die me niet aangaan
- Ik ben eerlijk
- Ik gebruik geen geweld
- Ik help als iemand hulp nodig heeft
- Ik doe anderen niet na om te plagen
- Ik blijf van de spullen van anderen af
- Als ik iets aan een leraar vertel is dit niet klikken
- Als ik gepest word praat ik hierover met mijn mentor
- Ik bedreig niemand, ook niet met woorden
- Ik beoordeel iemand niet op vrienden of vriendinnen

Handtekening
Leerling

Handtekening
Ouders

Handtekening
Mentor

Handtekening
Teamleider

.....

.....

.....

.....

Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? ((H)erkenning van het probleem.)
- Door wie wordt je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (Doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak wordt je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou weleens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan.

Bijlage 3 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling *confronteren* met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende *oorzaken* boven tafel proberen te krijgen
- Het duidelijk maken van de *maatregelen* wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren is:

- probleemgericht en richt zich op gedrag dat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Jeroen laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk over de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt verder met de jongere. persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing.
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt je je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan door een deskundige (op vrijwillige basis).

Maatregelen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.

Bijlage 4 Websites

www.pestweb.nl

Website van landelijk expertisecentrum pesten. Biedt ondersteuning aan kinderen en jongeren die gepest worden hulp via chat, mail of telefoon. Beantwoordt vragen, geeft advies en biedt een luisterend oor aan leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs.

Daarnaast biedt het ouders en leerkrachten advies en ondersteuning in het omgaan met kinderen die gepest worden.

www.pesten.pagina.nl

Algemeen overzicht websites en instanties pesten.

www.noblame.nl

Anti-pestmethode voor groepen kinderen/jongeren.

www.pestforum.nl

Informatie, ervaringen en verhalen over pesten.

www.kindertelefoon.nl

Kinderen of jongeren die gepest worden, problemen thuis hebben, ruzie met vrienden hebben of zich rot voelen kunnen bellen of chatten met de Kindertelefoon.

www.kinderconsument.nl

Organisatie die opkomt voor digitale rechten van het kind.